

УДК 657

Наводич Анна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ВПЛИВ ВИТРАТ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Navodych Anna

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**INFLUENCE OF COSTS ON ENTERPRISE ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF
MODERN ECONOMIC RESEARCH**

Сучасний розвиток геополітичної ситуації у світі показує на створення нового багатополярного світового устрою, у якому окрім США утворюються нові центри політичного впливу на сучасний світ, зокрема на розвиток світової економіки та порядку здійснюють відчутний вплив ЄС, КНР, Індія, Велика Британія тощо.

Поряд із цим слід відмітити, що після початку подій в Україні, у лютому 2022 року, вплив російської федерації на політичні та економічні події у світі значно скоротився, що вплинуло на перерозподіл як ринків продукції та сировини, так і на економіко-політичні відносини між країнами.

І хоча, як правило, інтереси країн у економіко-політичні чи безпековій сферах співпадають, тобто прагнуть до підвищення власного економічного росту та росту виробництва, сучасні світові події призвели до економічного спаду, що вимагає пошуку нових підходів до утримання економіки кожної окремо взятої країни або їх об'єднань на відповідному рівні.

Протистояння між країнами на світовому рівні у політичній сфері призвело до світової нестабільності, можливість виникнення нових збройних конфліктів, як регіонального так глобального рівня. Також, слід відмітити і зменшення впливу на світові події міжнародних організацій ООН та ОБСЄ, що відображається у посиленні напруженості між КНР та Тайванем, загострення ситуації на близькому сході, а також і самій Європі.

Всі ці глобальні фактори вносять свої корективи у діяльність не тільки великих міжнародних компаній, але і навіть і у діяльність невеликих суб'єктів господарювання, які у своїй діяльності використовує трудові, матеріальні та фінансові ресурси.

Так, як діяльність господарюючого суб'єкта завжди із певними витратами матеріальних, трудових, фінансових ресурсів для виробництва, зберігання, перевезення, та реалізацію товарів, то ефективне управління витратами набуває актуального значення для їх зниження.

Вивчення впливу витрат на діяльність та розвиток навичок із ефективного управління витратами мають свою історію та етапи розвитку. Вчений Н.С. Андрющенко при здійсненні своїх наукових досліджень визначив наступні етапи знань про витрати:

- перший етап – запровадження публічної звітності щодо понесених витрат, запровадження обліку та здійснення контролю за їх рівнем, як на господарському так і державному рівнях (XXVIII – II ст. до н. е.);
- другий етап – розвиток теоретичних підходів до суті поняття «витрати», поява різних економіко-облікових теорій про витрати (XIV – XIX ст.);
- третій етап – впровадження математичних методів і теорії, вивчення поведінки витрат та вплив факторів, а також сприйняття витрат як об'єкту обліку і контролю (XX ст.);

• четвертий етап – розвиток напрямку професійного управління витратами (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.) [1, с. 4].

Аналізуючи наукові дослідження, можна визначити, що витрати – це грошовий вимірник ресурсів, що використовуються у діяльності для одержання доходу, чи досягнення інших цілей підприємства. До витрат можна віднести вартість матеріальних та трудових ресурсів, необхідних для виробництва тієї, чи іншої продукції чи послуг.

Характер цих витрат різний, але всі вони спрямовані на одну мету одержання максимального доходу від своєї діяльності.

За своїм економічним змістом витрати на виробництво продукції це фактична сукупність витрат живої та уречевленої праці при здійсненні своєї поточної діяльності, а за натурально-речовим складом – спожиту частину матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Поняття витрат розглядала значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених та науковців, зокрема: Ф.Ф. Бутинець, Б.І.Валуєв, З.В. Задорожний, Я.Д. Крупка, М.В. Кужельний, М.С. Пушкар. У своїх дослідженнях вони розкривають теоретичні та практичні аспекти обліку витрат, їх поняття та класифікацію, методи обліку, узгодженість податкового та бухгалтерського обліку, при цьому розглядають їх у різних галузях економіки.

У зарубіжних працях, зокрема Кемпбелл Р. Макконел і Стенлі Л. Брю [2], у розуміння витрат зроблено акцент на факті обмеженості ресурсів та можливості їх альтернативного використання. Використання ресурсів для виробництва певного товару пов'язують із неможливістю виробництва з них самих ресурсів іншого виду подібного товару. Витрати в економіці безпосередньо пов'язані з відмовою від виробництва альтернативних товарів чи послуг.

З огляду на наведене, витрати можна розглядати, як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або зростання вартості зобов'язань, яке відображення через зниження вартості власного капіталу.

Витрати як економічна категорія визначаються, як грошові та матеріальні ресурси, які було спожито підприємством за певний період при здійсненні виробничого процесу, а також показник ефективності його діяльності.

Питання формування витрат виробництва є одним з основних та найскладніших елементом організації у системі бухгалтерського обліку, тому порядок їх здійснення, розподілу та відображення повинно бути чітко регламентованим і зрозумілим. Економічно обґрунтована класифікація витрат є важливою передумовою успішної організації обліку витрат, подальшого калькулювання собівартості та ефективного управління витратами. Від ефективності управління витратами залежить фінансовий результат діяльності підприємств, а отже і його економічна стабільність.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект. *Економічна теорія та історія економічної думки*. 2007. №5. С. 3-7.
2. Бухгалтерський облік: історичний аспект. Результати дисертаційних досліджень Житомирської наукової бухгалтерської школи: [монографія]. Житомир: ЖДТУ, 2006. 620 с.